

Světová literatura 2. poloviny 20. století

Jakub Rádl

15. prosince 2020

Obsah

1	Úvod	2
2	Reakce na 2. sv. válku	2
2.1	Gunter Grass (1927–2015)	2
2.2	William Styron (1925–2006)	2
2.3	Michail Šolochov	3
2.4	Joseph Heller (1923–1999)	3
2.5	James Clavell (1924–1994)	3
3	Existencialismus	3

1 Úvod

- reakce na válku, rozdělení světa na východní a západní blok, studená válka
- revolta mladých vůči řízení shora
- experimentace – nové kompoziční postupy, proud vědomí,
- magický realismus – mýty a legendy
- rychlý rozvoj
- **pikareskní román** – (mazaný šibal zkoušený osudem – Gargantua a Pantagruel)

2 Reakce na 2. sv. válku

- rozdíl mezi východním a západním pojetím
  - východ – zaměřeno na oslavu vítězství, úspěchy v bitvách
    - dokumentární charakter, patos, černobílé pojetí
  - západ – ukazovány hrůzy války, zvenku i uvnitř (vojáci na frontě)
    - zachycuje i civilisty žijící za války
    - humoristické, satirické knihy
- téma je dlouho aktuální (až do teď)

2.1 Gunter Grass (1927–2015)

- Německo, Nobelova cena za literaturu
- silně demokraticky protiválečně zaměřený, proti rasismu, totalitarismu
- z počátku absurdní drama, pak próza, (pikareskní) romány, novely
- autobiografický román **Při loupání cibule**
  - před vydáním přiznává, že byl příslušníkem SS (v 16 letech)
- **Gdaňská trilogie**
  - v pozadí válka
  - román **Plechový bubínek**
    - pikareskní – hlavní postava zůstane v těle dítěte (ve třech letech skočí ze schodů a zraněním se zastaví růst)
    - dostal k narozeninám magický bubínek, kterým manipuluje lidi
    - ječením tříštil sklo -č. manipulace
    - autor přechází mezi ich formou a er formou
    - vraždí, potýká se s fašismem, má sexuální zkušenosti, sepisuje paměti s ústavu pro choromyslné
    - ukázka (*čít.: 111*)
      - první odstavec – větné ekvivalenty, následně jedna věta přes půl stránky
      - popis schopností – mnoho personifikací
  - novela **Kočka a myš**
  - román **Psí léta**

2.2 William Styron (1925–2006)

- jižanský autor (jako W. Faulkner)
- román **Sofina Volba**
  - děj se odehrává primárně ve Spojených státech
  - složitá kompozice – chronologicky v Americe, přeskáčkově retrospektivní v Sofiiných vzpomínkách
  -

2.3 Michail Šolochov

- ruský spisovatel
- novela **Osud člověka**

2.4 Joseph Heller (1923–1999)

- Americký spisovatel
- román **Hlava 22** – antimilitaristická satyra
  - naturalistické výjevy, morbidní, černý humor, nadsázka
  - „v hlavě 22 vyrůstá humor z krveprolití a utrpení“ - Heller
  - kapitán **Yosarian** pracuje na letecké základně, stále se zvyšuje počet letů nutný pro odchod do důchodu
  - kapitán se snaží z této situace různými způsoby dostat
  - hlava 22 vojenského zákona říká, že letecké povinnosti může být zproštěn člověk choromyslný, ale jen člověk který o zproštění požádá – symbol nesmyslného zákona
  - motiv degradace hodnot
  - je proti sobě postaven americký voják a americká armáda
  - ukázka (*čít. 29*)
    - doktor je zapsán na listu letadla, které havarovalo a je veden jako mrtvý
    - popis absurdní situace, kde ho všichni považují za mrtvého (nedostává plat, manželka dostává sociální příspěvky, ...)
    - manželka nakonec přijme jeho smrt
    - absurdita, černý humor, nadsázka
    - ukazuje nesmyslnost byrokracie vítězí nad selským rozumem

2.5 James Clavell (1924–1994)

- narozen v Austrálii
- román Král krysa
  - v zajateckém táboře v Japonsku
  - hlavní postava – americký nízký armádní hodnostář
  - vždy přežije, dostane co chce

3 Existencialismus

- vzniká po 1. sv. v. v Německu
- člověk si neuvědomuje dostatečně svou existenci a možnost svobodné volby
- až v krajní životní situaci si dokáže uvědomit odpovědnost za svá rozhodnutí a svou existenci
- předchůdcem je Franz Kafka, v jeho dílech ale chybí moment uvědomění
- hrdina
  - pociťuje odcizení od společnosti, necítí se v ní dobře, nelíbí se jim společenská pravidla
  - vnímá absurditu života, klade si otázky smyslu života a cíle jednání
  - snaží se smysl najít, ale pochybují o něm → úzkost, bezcílné proplouvání životem
  - hrdinové se dostanou do vyhocené mezní situace → uvědomí odpovědnost za svůj život a následky svých rozhodnutí → přijímají důsledky

3.1 Jean Paul Sartre (1905–1980)

- francouzský dramatik, prozaik, esejista, filosof, průkopník existencialismu
- pacifismus, proti válce ve Vietnamu, občanské válce v Alžírsku, levicové zaměření, spravedlivá společnost
- získal Nobelovu cenu, ale nepřijal ji z politických důvodů
- román **Hnus** (Nevolnost) – filosofické dílo
- drama **Za zavřenými dveřmi** (Vyloučení veřejnosti)
  - tři lidé, kteří nedosáhli momentu uvědomění jsou po smrti zavřeni v hotelovém pokoj
  - vedou spolu dialogy, v nichž se ukazují špatné vlastnosti jejich povah -> odsouzení k věčnému peklu (každý vidí v ostatních obraz svých špatných vlastností)
- soubor 5 novel **Zed'**
  - symbolická zed' mezi hrdinou a společností
  - novela **Místnost** – manžel má poruchu, žena pozoruje degradaci v důsledku demence a agresivity, zasahují rodič, žena by měla dát muže do ústavu, ale rozhodne se, že ho zabije dřív, než to bude nezbytně nutné
  - novela **Zed'** –
    - Ibieta bojuje proti fašistům ve španělské občanské válce
    - rozhodne se nezradit své druhy za příslib odložení popravy
    - když už má umřít, chce se u toho pobavit
    -